

مقدمه حقوق

شاپا جایی: ۱۸۴۱-۲۷۸۳
شاپای الکترونیکی: ۱۹۲۲-۲۷۸۳

دوره ۶ - شماره ۱۷ - زمستان ۱۴۰۲

بررسی ضرورت افشاء وجود قرارداد تأمین مالی داوری بین‌المللی توسط شخص ثالث و لزوم صیانت از افشاء سایر اطلاعات
محمد مهدی اسدی

کیفیات مشدده جرم در حقوق کیفری ایران
محمد کمالی، محمد باقر بصیر

مبانی حقوق طبیعی جان لاک و تاثیر آن در کنوانسیون حقوق کودک
محمد مهدی داور، سعیده تسلیمی

قضازدایی؛ نگرشی برای پیشگیری از پایداری بزهکاری نوجوانان
محمد جوان‌بخت، پریسا کریمی، محدثه صادقیان لمراسکی
بررسی مفهوم دارنده سند تجارتي

سارا فرزادی مهر، شاپور محمد حسینی، محمدرضا حقیقی
تاثیر سبک زندگی اسلامی در پیشگیری از جرایم یقه سفیدها: بررسی فقهی و حقوقی
مریم کمائی، زهرا انصاری فر، پیتر گاتسچالک

روش‌های حل و فصل اختلافات در قراردادهای فیدیک
آرمان یعقوبی مقدم، محمد غلام پور ویشکانی، محمد یار ارشدی
واکاوی سیر تکوینی پدیده مجرمانه نسل‌کشی در بستر تاریخی

محمد جوان‌بخت، مینو محمدی، کیومرث کلاتتری درونکلا
نقش قاضی اجرای احکام کیفری در بازدارندگی و فردی کردن مجازات
زهرا نظری

نقد و ارزیابی مسئولیت مدیران در قبال بدهی‌های مالیاتی شرکت بر اساس لیحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت و قانون مالیات‌های مستقیم
نیما رضائی، محمد شجاعی فر، امیرحسین ابوالحسنی

جرائم مالیاتی با دیدگاه کیفر شناختی در حقوق ایران
سیده فائزه فاطمی

مرجع صالح و عنوان خواسته در دعاوی ملی شدن اراضی
مسلم اله یاری

چالش‌های اجرایی دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان با محوریت نقش دادیار
سید مهدی احمدی، نسترن ارزانیان

تاثیر عدالت ترمیمی و سیاست جنایی بر بزه‌دیدگی جنسی اطفال (از حمایت تا بازپروری)
سید حسین دهقان نیری، مریم مسافری

حق تعیین سرنوشت به مثابه یکی از حقوق بنیادین بشر در خصوص اشخاص ترانجسیتی (با تأکید بر دادنامه صادره از شعبه
سیزدهم دادگاه تجدیدنظر استان مازندران)

محمد سعید حسینی، حشمت رستمی درونکلا، محمد مهدی ساکی، فاطمه دهقان، عباس رضایی گیلانی
حمایت از حقوق فرهنگی زندانیان در اسناد بین‌المللی، منطقه‌ای و نظام حقوقی ایران

مرجان نگهی مخلص آبادی
تحلیل نظام حقوق مالیاتی حاکم بر شرکتهای تجاری

پریسا رضوان، علی زارع
کرامت انسانی در حقوق کیفری و اسناد بین‌المللی

محمد امین ابراهیمی
نقش اموال تملیکی دولت در پیشبرد اهداف اقتصادی: تحلیل قوانین و بررسی موانع و راهکارها
الهام درکی، آپدا مخترع، بهنام رستگاری

موضوعیت و ادله اثبات جرم در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
صادق بنی طرفیان جویزای

سیاست کیفری افتراقی قانون نیروهای مسلح در قبال فروش اموال و اشیای نظامی
یاسر شاکری

The Role of Government-Owned Property in Promoting Economic Goals: Analysis of Laws and Examination of Obstacles and Solutions

Elham Derki

Master student of financial and economic law, Apadana University, Shiraz, Iran (Corresponding Author)

Ayda Mokhtareh

Assistant Professor, Department of Law, Apadana University, Shiraz, Iran

Behnam Rastegari

Assistant Professor, Department of Law, Apadana University, Shiraz, Iran

نقش اموال تملیکی دولت در پیشبرد اهداف اقتصادی: تحلیل قوانین و بررسی موانع و راهکارها

الهام درکی

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق مالی اقتصادی، دانشگاه آپادانا، شیراز، ایران (نویسنده مسئول)
e.derki@yahoo.com

آیدا مختره

استادیار گروه حقوق، دانشگاه آپادانا، شیراز، ایران
dr.mokhtare@apadana.ac.ir

بهنام رستگاری

استادیار گروه حقوق، دانشگاه آپادانا، شیراز، ایران
behnam.rastegari.law@gmail.com

Abstract

Examining the laws related to acquired property, including the rules related to the organization, confiscation and confiscation of property, ownership, management and the way of exploitation of this property is of particular importance, without a doubt, one of the fairest principles of the Islamic Republic of Iran is Article 49, which is based on that government is obliged to return the property resulting from certain crimes, one of the most important of which is contraband and any other illegal acts, to the people and its real owners, and if they are unknown, give them to Baitulmal, in which case The government can use these properties to achieve its economic goals, such as developing industries, creating jobs, distributing resources, and improving the country's economic conditions. compliance and efficiency of government laws and regulations with economic programs in any country is considered a development factor, and appropriate, impartial and anti-corruption legal structures play a significant role in this matter. In today's economic conditions, the government's role in making any type of decision and any of its policies is very important. In this research, which is analytical-descriptive, we came to the conclusion that the lack of strict monitoring of the use and evaluation of government assets; Inefficient and inappropriate use of them, inappropriate assignment and serious damage to assets due to their mismanagement are problems that are often observed in different stages of property management, and one of the main challenges of the government in this regard is the deposition of goods in customs warehouses and The ports of the country and the weakness of laws and structural and organizational problems in the organization of collecting and selling property are property.

Keywords: Proprietary Property, Government's Economic Goals, Confiscation and Confiscation, Contraband.

چکیده

بررسی قوانین مرتبط با اموال تملیکی از جمله قوانین مربوط به سازمان، ضبط و مصادره اموال، مالکیت، مدیریت و نحوه بهره‌برداری از این اموال اهمیت ویژه‌ای دارد، بدون تردید یکی از منصفانه‌ترین اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اصل چهل و نهم می‌باشد که براساس آن دولت مکلف شده است اموال حاصل از جرائم خاص که می‌توان گفت یکی از مهم‌ترین آن‌ها کالای قاچاق می‌باشد و هرگونه اعمال نامشروع دیگر را به مردم و صاحبان واقعی آن برگرداند و در صورت نامعلوم بودن آن‌ها به بیت‌المال بدهد که در این صورت دولت می‌تواند برای تحقق اهداف اقتصادی خود مانند توسعه صنایع، ایجاد شغل، توزیع منابع و بهبود شرایط اقتصادی کشور از این اموال استفاده کند. انطباق و کارآمدی قوانین و مقررات دولتی با برنامه‌های اقتصادی در هر کشوری عامل توسعه تلقی می‌شود و ساختارهای قانونی مناسب، بی‌طرفانه و ضد فساد نقش به‌سزایی در این امر ایفاء می‌کند. در شرایط اقتصادی امروز، نقش دولت در اتخاذ هر نوع تصمیم و هریک از سیاست‌های آن بسیار مهم است. در این پژوهش که از نوع تحلیلی-توصیفی می‌باشد به این نتیجه رسیدیم که عدم نظارت دقیق بر استفاده و ارزیابی دارایی‌های دولتی؛ استفاده ناکارآمد و نامناسب از آن‌ها، واگذاری نامناسب و زیان جدی به دارایی‌ها به دلیل مدیریت نادرست آنان، مشکلاتی هستند که اغلب در مراحل مختلف مدیریت اموال تملیکی مشاهده می‌شوند و از عمده‌ترین چالش‌های اصلی دولت در این راستا، رسوب کالا در انبارهای گمرکی و بنادر کشور و ضعف قوانین و مشکلات ساختاری و سازمانی در سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی می‌باشد.

واژگان کلیدی: اموال تملیکی، اهداف اقتصادی دولت، ضبط و مصادره، کالای قاچاق.

ارجاع:

در کی، الهام؛ مخترع، آیدا؛ رستگاری، بهنام؛ (۱۴۰۲)، نقش اموال تملیکی دولت در پیشبرد اهداف اقتصادی: تحلیل قوانین و بررسی موانع و راهکارها، تمدن حقوقی، شماره ۱۷.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

مقدمه

پس از انقلاب اسلامی تغییر و تحولات اساسی در قوانین از جمله در قانون اساسی، قانون آیین دادرسی مدنی و سایر قوانین انجام گردید و بنا به ضرورت نیز نهادهای حقوقی جدیدی تأسیس گردید که از آن جمله می‌توان به دادگاه انقلاب اشاره نمود. در این پژوهش سعی گردیده یکی از صلاحیت‌های دادگاه انقلاب تحت عنوان جایگاه آیین دادرسی مدنی و اجرای احکام در دعاوی مربوط به اصل چهل و نهم قانون اساسی که نیازمند تخصص ویژه و دارای پیچیدگی‌های خاص خود می‌باشد مورد بررسی قرار گیرد (محمدی، ۱۳۹۱، ۶۸). در مسیر تصویب اصل چهل و نهم قانون اساسی مجادله‌های طولانی صورت گرفت و در نهایت با تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر شد «دولت موظف است در اموال ناشی از ربا، غصب، ارتشاء، اختلاس، سرقت، قمار، سوءاستفاده از وقفه کسب و کار و دولت در معاملات، فروش اراضی مساعد و مستغلات» گشایش محل‌های فساد و سایر موارد نامشروع و انکار آن به صاحب حق و اگر معلوم نباشد به بیت‌المال بدهد. این حکم باید با تحقیق و بررسی ادله شرعی توسط حکومت اجرا شود» (آدابی، ۱۳۹۴، ۵۴).

آیین دادرسی همان گونه که از آن مشخص می‌باشد اصل و مقرراتی است که از سوی قانون‌گذار تدوین می‌گردد و تمامی افراد و اشخاص ملزم و متعهد به اجرای این اصول می‌باشند اما با توجه به تعدد تصویب قوانین در جامعه ما و به تبع آن تدوین آیین‌نامه این قوانین در جهت رفع نواقص و کاستی‌های

قوانین، لیکن مشاهده می‌گردد که نه تنها آیین‌نامه‌ها عصبای دست قوانین نمی‌باشند بلکه ابهامات جدیدی به موضوع اصلی اضافه می‌نمایند. دعاوی مربوط به اصل چهل و نهم قانون اساسی نیز از این مشکل عاری نبوده و با توجه به حجم بالای چنین دعاوی، ضرورت بررسی این موضوع که منجر به اختلاف‌نظرها و ایجاد رویه‌های متفاوت در رسیدگی و صدور نظریه‌های مشورتی متناقض گردیده را به خود می‌طلبد. از قوانین مصوب در مجلس شورای اسلامی پیرامون اصل چهل و نهم قانون اساسی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود: قانون الزام دولت جهت پیاده کردن اصل چهل و نهم قانون اساسی در مدت چهار ماه مصوب ۱۳۶۰. قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی مصوب ۱۳۶۳. قانون تمدید مهلت تبصره ماده ۴ قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی در مورد ثروت ناشی از احتکار و گران‌فروشی مصوب ۱۳۶۸. در آنها با توجه به این که قوانین فوق‌الذکر جهت رسیدگی به دعاوی مربوط به اصل چهل و نهم قانون اساسی کفایت نمی‌نمود آیین‌نامه نحوه رسیدگی به پرونده‌های اصل چهل و نهم قانون اساسی تصویب و آرای وحدت رویه و نظریه مشورتی متعددی نیز صادر گردیده که متأسفانه تاکنون نتوانسته پاسخ‌گوی چالش‌های دعاوی این اصل باشد.

براساس بند سوم قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی مقرر شد شورای عالی قضائی در مرکز هر استان کشور و شهرستان‌هایی که لازم بداند شعبه یا شعبه‌ای از دادگاه انقلاب برای بررسی ادعاهای مطرح شده، معین نماید، امری که امروزه باعث گردید خیلی از افراد از جمله جامعه حقوقی به اشتباه از عنوان دادگاه چهل و نهم قانون اساسی استفاده نمایند درحالی که دادگاهی تحت این عنوان نمی‌باشد و صرفاً شعبی از دادگاه ویژه انقلاب براساس اصل چهل و نهم قانون اساسی تشکیل شده است و با حکم حکومتی مورخ ۱۳۶۸/۰۲/۰۶ امام خمینی (ره) در مسیر اصل چهل و نهم قانون اساسی و شعبه مختص آن تغییراتی ایجاد گردید و به موجب حکم مذکور «کلیه وجوه و اموال مجهول‌المالک، بی‌مالک، ارث و اموالی که به دلیل شمول و رفع مسئولیت و اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی و سایر قوانین در تصرف ولی قهری است» بنابراین با این حکم حکومتی اموال ناشی از اصل چهل و نهم قانون اساسی در زمره اموال ولی فقیه قلمداد گردید و به صلاحیت شعبه رسیدگی کننده به دعاوی مربوط نیز صلاحیت‌های جدیدی اضافه گردید و امروزه این شعب با دادگاه انقلاب اسلامی، حکم ویژه ولی قانونی اقدام به صدور دادنامه می‌نمایند (آقایی، ۱۳۸۴، ۱۶).

از دیگر موارد اختلاف بین جامعه حقوقی که منجر به صدور آرای متناقضی از شعب ویژه اصل چهل

و نهم قانون اساسی گردیده که این موضوع خود تبعات گسترده و وسیعی را ایجاد نموده جنبه حقوقی یا کیفری بودن این گونه احکام اداری می‌باشد. طبق نظریه مشورتی شماره ۷/۳۲۶۹ مورخ ۱۳۷۴/۰۶/۱۸ اداره حقوقی قوه قضائیه آنچه مربوط به اصل چهل و نهم قانون اساسی است فاقد جنبه کیفری است مگر این که با توجه به قانون تشدید مجازات مرتکبین اختلاس و ارتشاء مصوب ۱۳۶۷ و تاریخ تصویب و اجرای آن در مورد وقوع جرم شکایت شده باشد که در این صورت رسیدگی در صلاحیت دادگاه عمومی است. لیکن بعضی از قضات با استناد به نظریه مشورتی شماره ۷/۳۹۹۱ مورخ ۱۳۶۵/۱۰/۰۱ که اعلام نموده «اصولاً رسیدگی به دعاوی که در صلاحیت دادگاه ویژه اصل چهل و نهم قانون اساسی می‌باشد تابع قانون آیین دادرسی مدنی نیست تا محتاج به تقدیم دادخواست و ابطال هزینه دادرسی باشد و دادگاه باید حسب شکایت شاکی و یا گزارش و... آن وزارتخانه و یا کیفرخواست دادستان مربوطه وارد رسیدگی شود» دعاوی مربوطه را کیفری قلمداد و اقدام به صدور حکم بر مصادره اموال یا برائت صادر می‌نمایند. کیفری یا حقوقی لحاظ نمودن این دعاوی تأثیر عمده‌ای در اجرای تشریفات آیین دادرسی، هزینه دادرسی دارد و در نهایت در صورتی که دعاوی کیفری منظور گردد، متعاقباً تبادل لوایح نیز در صورت تجدیدنظرخواهی انجام نمی‌گردد (حسینی و محمدی نجف آبادی، ۱۳۹۲، ۱۱۴).

البته هر چند در قانون و مقررات نحوه رسیدگی به پرونده‌های موضوع اصل چهل و نهم قانون اساسی به صراحت به ماهیت حقوقی یا کیفری بودن دعاوی اشاره‌ای نگردیده ولیکن با توجه به این که در ماده ۹ آیین‌نامه فوق‌الذکر قید گردیده «ترتیب رسیدگی، صدور رأی و اجرای آن در سایر موارد مندرج در این آیین‌نامه مطابق قوانین و مقررات عمومی است» و ماده یک قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ می‌توان گفت که منظور قانون‌گذار از مقررات عمومی همان قانون آیین دادرسی مدنی می‌باشد و با توجه به آرای مشورتی، دعاوی موضوع اصل چهل و نهم قانون اساسی همانند یک دادگاه حقوقی و طبق قانون آیین دادرسی مدنی رسیدگی انجام می‌گردد (دموری و همکاران، ۱۳۸۸، ۷۰).

اما موضوعی دیگر که در دعاوی مربوط به اصل چهل و نهم قانون اساسی مطرح می‌گردد این است که یکی دیگر از صلاحیت‌های این شعب چنانچه تحصیل ثروت ناشی از راه نامشروع مانند قمار، غضب و... باشد و حکم به مصادره آن اموال صادر می‌گردد، باید بررسی گردد که این گونه رسیدگی‌ها تابع تشریفات آیین دادرسی مدنی می‌باشد یا خیر و به عبارتی دادگاه رسیدگی‌کننده به جنبه جرائم مذکور رسیدگی می‌نماید یا این گونه امور با دادگاه جزایی و عمومی و متعاقب آن صدور کیفرخواست می‌باشد

(امامی، ۱۳۹۰، ۱۱). با توجه به این که غالب املاکی که بنابر آرای اداری از شعب ویژه مشمول اصل چهل و نهم قانون اساسی و حکم بر تملیک آن‌ها صادره می‌گردد نیاز به خلع ید، تخلیه، رفع تصرف و سایر امور مربوط به اجرا را دارد و شعب مذکور نیز دارای اجرای احکام دادگاه انقلاب ویژه ولی فقیه و اصل چهل و نهم قانون اساسی می‌باشند لذا عده‌ای از حقوقدانان با استناد به ماده ۲۷ آیین‌نامه نحوه رسیدگی به پرونده‌های موضوع اصل چهل و نهم قانون اساسی اعلان می‌نمایند که به صراحت در ماده مذکور اعلام گردیده «در مواردی که دستور تملک یا مصادره یا تحویل مال به مالک صادر می‌شود، بنا به درخواست ذینفع یا نماینده قانونی یا وکیل آن‌ها، حسب مورد حداکثر ظرف مدت دو ماه اجرا می‌شود و دستور تخلیه، رفع تصرف، خلع ید و... صادر می‌شود» پس اجرای در امور ذیل برعهده اجرای احکام شعب مذکور می‌باشد (حسینی و محمدی نجف آبادی، ۱۳۹۲، ۲۲).

آرای صادره از شعب ویژه اصل چهل و نهم قانون اساسی را می‌توان به دو دسته قبل و بعد از تاریخ ۱۳۷۹/۰۱/۰۳ تقسیم کرد که در ماده ۲۲ این آیین‌نامه به صراحت آمده است «احکام صادره از کمیسیون های قضائی و دادگاه‌های رسیدگی کننده به پرونده‌ها می‌باشد» مربوط به احکام امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری است که تا تاریخ ۱۳۷۹/۱۰/۰۳ لازم‌الاجرا بوده و قطعی و غیرقابل تجدیدنظر می‌باشد از جهات دیگر مشمول قوانین و مقررات حاکم در زمان صدور حکم است. البته قانون‌گذار به جهت اشتباهات احتمالی در ماده ۲۹ از این امر غافل نبوده و چنین مقرر گردیده رفع ابهامات، اشتباهات، اختصارات، اشکالات مربوط به اجرای احکام و رفع تعارض احکامی که تا تاریخ ۱۳۷۹/۱۰/۰۳ قطعی شده، مشروط بر این که متضمن خسارت نباشد، هیئتی مرکب از یک رییس و دو نفر اعضای مشاور با اطلاع رییس قوه قضائیه در تهران تشکیل و جلسات آن با حضور کلیه اعضای رسمیت می‌یابد و پس از استماع اظهارات و گزارشات نهادهای ذینفع نظر اکثریت نمایندگان اعضای هیئت‌مدیره الزام‌آور خواهد بود (آقایی، ۱۳۸۴، ۱۸). البته بنا به دستور رییس قوه قضائیه نیز هیئتی هفت نفره با ریاست معاون اول قوه قضائیه تشکیل گردیده و نسبت به رسیدگی به احکام اداری از شعب رسیدگی کننده به دعوی اصل چهل و نهم قانون اساسی رسیدگی می‌نماید (حسینی و محمدی نجف آبادی، ۱۳۹۲، ۹۵).

جمع‌آوری و فروش کالاهای متروکه و قاچاق که پیش از انقلاب اسلامی جزو وظایف سازمان گمرک بود، پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، با تصویب لایحه قانونی شماره ۸۴۳۱۰ مورخ ۱۳۵۸/۱۲/۱۸ شورای انقلاب و آیین‌نامه اجرایی آن به کمیته‌ای متشکل از نمایندگان بنیاد مستضعفان،

جهاد سازندگی، بنیاد مسکن و دادستانی کل کشور واگذار شد. با تصویب قانون جمع آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق و ضبطی قطعیت یافته و کالاهای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ و آیین نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۶۲/۲/۲۵، این امور به مرکز جمع آوری و فروش کالاهای مذکور مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی منتقل شد و عملاً در تاریخ ۱۳۶۲/۰۷/۰۶ مرکز ذکر شده تشکیل گردید. سازمان اموال تملیکی یکی از شرکت‌های دولتی تابعه وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از جایگاه حقوقی و استقلال مالی برخوردار است.

۱- مفاهیم

۱-۱- مصادره

واژه «مصادره» از منظر لغوی به معنای «مال کسی را به‌زور ضبط کردن»، «تاوان و بازگیری» و «جریمه کردن»، می‌باشد (معین، ۱۳۸۴، ۱۳۶۸). در ترمینولوژی حقوق واژه «مصادره» به معنای «مطالبه مال» و در اصطلاح به معنای «گرفتن مال به‌وسیله دولت از غیر طرق قانونی و یا طرق متعارف و نیز مطالبه» بیان گردیده است (جعفری لنگرودی، ۱۳۷۹، ۳۳۷۴). معنای اصطلاحی مصادره با معنای لغوی آن کاملاً مرتبط است. در اصطلاح حقوقی، مصادره به تملیک مال توسط دولت و محرومیت دائمی مالک از تمام یا قسمتی از اموال خود بدون جبران خسارت اطلاق می‌گردد (محمدی، ۱۳۹۱، ۳۱). یکی از حقوقدانان در مورد ماهیت مصادره به چند نکته اشاره کرده و چنین می‌نویسد: تصرف مال از متصرف آن، حتی اگر تصرف او به‌عنوان مالکیت باشد اعم از این که آن مال، منقول بوده و از اعیان باشد. اخذ مال توسط دولت صورت گیرد. به همین رو آن را ضبط دیوان هم گفته‌اند. اگر اخذ، غیردولت باشد عنوان مصادره ندارد. یا غصب است یا نهب و امثال این‌ها. علت تصرف آن مال، انجام تخلفی از سوی متصرف مال باشد؛ حتی اگر تخلف اداری باشد یا جرمی از جرم‌ها مانند جرائم مالی همچون اختلاس باشد و یا جرائم غیرمالی باشد مانند سوءاستفاده از قدرت و اعمال نفوذ. اخذ مال از متصرف، مسبوق به محاکمه و اعمال ادله شرعی مستند قضا و قاضی نباشد (جعفری لنگرودی، ۱۳۷۹، ۳۳۷۵).

۱-۲- اموال تملیکی

هرگونه اموال و دارایی که طبق شرایط خاصی و مطابق قانون به مالکیت دولت در می‌آید را اموال تملیکی گویند (آدابی، ۱۳۹۴، ۱۸). از نظر تاریخچه باید توجه داشت که اشخاصی که اموال آن‌ها تا پایان جنگ

تحمیلی از طرف کشور بیگانه تحت قیمومیت بوده و دلیلی بر آنان احراز نشده باشد، اموال آن‌ها در حساب امانی به نام ستاد اجرایی خلع ید و پس از کسر مطالبات دولت باقی خواهد ماند؛ یا این که توسط وکیل به آن‌ها مسترد شود. ماهیت این نوع حکم، خلع ید از مال و پرداخت بهای سند در تاریخ قطعی شدن تصمیم بعد از کسر خمس و شهادت دروغ است، چنانچه قبل از تحصیل ملک به نام ستاد اجراییه، مالک، وراث یا وکیل آن‌ها به دادگاه مراجعه و برای پرداخت حکم اعلام آمادگی کنند، دادگاه ضمن توقف تحصیل ملک، مراتب لازم را خواهد داد. با توجه به این که مصادیق آن دستورات معمولاً افرادی هستند که از حیث تشخیص مشمول حکم می‌باشند، تکلیف قطعی در قبال اموال شان است و بنابراین با مراجعه به کشور و با فرض عدم تخصیص ملک به نام ستاد اجرایی مثلاً عدم مالکیت در مورد اموال غیر منقول، امکان استرداد عین اموال به آن‌ها وجود دارد و به‌طور کامل ارائه شده است. ضوابط احتساب حق قیمومت، تقویم ارزش کارشناسی و منافع حاصله در زمان قطعیت تصمیم، از تاریخ سرپرستی تا تاریخ قطعی شدن حکم، سالیانه پنج درصد و در صورتی که حکم صادر شده باشد، اموال تحت نظارت اجرا نمی‌شود.

ارکان اصلی سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی بر اساس ماده ۱۱ قانون جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی به شرح زیر است: هیئت عالی نظارت، مجمع عمومی، هیئت مدیره و حسابرس. مجمع عمومی سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی حداقل سالی دو بار با دعوت کتبی رئیس مجمع جهت اتخاذ تصمیم مرتبط با صورت‌های مالی و بودجه سازمان و سایر وظایف برگزار می‌گردد و علاوه بر آن با پیشنهاد هر کدام از عواملی همچون هیأت مدیره یا یکی از اعضای مجمع عمومی یا بازرس سازمان در بازه زمانی حداکثر تا پانزده روز با دعوت کتبی رئیس مجمع عمومی برگزار می‌گردد (باقر زاده میانجی، ۱۳۸۸، ۱۲).

۱-۳- مفهوم کارکرد سازمان اموال تملیکی

هر چند سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی متولی اصلی حفظ و اداره و نگهداری اموال توقیفی است؛ اما در قانون تأسیس سازمان مذکور در موارد خاصی مقرر شده است که اموال و وجوه به کیفیت خاصی نگهداری شود یا به مراجع معینی تحویل شود. البته باید توجه داشت که قانون مذکور از جهات مختلفی دارای ابهام است و تکلیف چگونگی نگهداری اموال به‌صورت شفاف مشخص نشده است و این ابهام نیز بیشتر ناشی از این موضوع است که از نظر تدوین کنندگان این قانون فعالیت سازمان مذکور بیشتر ناظر بر فروش اموال است.

در ماده ۳۱ قانون تأسیس سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی کلیه دستگاه‌ها و مراجع و نهادهای قضائی مکلفند تمامی وجوه ریالی و ارزی که در لوای عنوان قاچاق و یا تحت عنوان جرائم کشف و اخذ می‌گردد و همچنین تمامی وجوه ارزی و ریالی که بابت جریمه اجناس قاچاق، احتکار، گرانفروشی و تعزیرات حکومتی به نفع دولت ضبط قطعی شده و یا می‌شوند را بدون درنگ و هرگونه دخل و تصرفی تا قطعی شدن رأی از طرف مراجع قضائی به حساب خزانه واریز نمایند. ضمناً همه دستگاه‌های مذکور مکلفند تمامی مسکوکات طلا، نقره، شمش طلا، جواهرات و اموال موضوع این قانون را فوراً و طی یک صورتجلسه که به امضاء دادستان مربوط، رئیس اداره امور اقتصادی و دارایی یا نمایندگان آن‌ها خواهد رسید به سازمان تحویل دهند. با توجه به ذکر عبارت به نفع دولت ضبط قطعی شده و نیز عبارت «تا تعیین تکلیف قطعی» مذکور در ماده فوق تکلیف مراجع قضائی در مواردی که پرونده منتهی به صدور حکم قطعی نشده به‌درستی مشخص نیست و به این دلیل در مواردی که در مرحله تحقیقات مقدماتی و جوهی که مرتبط با جرم می‌باشد کشف شود و یا از طرف متهم مسترد شود معمولاً به حساب امانی دادگستری واریز می‌شود تا پس از تعیین تکلیف قطعی نسبت به استرداد آن به اشخاص و یا واریز به حساب قطعی خزانه اقدام شود.

در ماده ۳۸ قانون مذکور نیز پیش‌بینی شده است که مواد مخدر و اسلحه مهمات جنگی و مواد منفجره نیز بلافاصله به وزارت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تحویل شود تا تحت نظارت نماینده دادستان محل و نماینده تام‌الاختیار سازمان نگهداری و پس از ضبط قطعی به فروش رفته و در صورت لزوم معدوم گردد. در تبصره دو ماده ۴۳ نیز مقرر شده است که اموالی که به تشخیص وزارت اطلاعات جنبه اطلاعاتی و امنیتی دارند از قبیل دستگاه‌های گیرنده با فرکانس غیرمجاز و اسلحه شکاری و تجهیزات اطلاعاتی و دوربین‌های مخصوص امور جاسوسی در قبال دریافت وجه آن به وزارت اطلاعات تحویل می‌گردد که هرچند این موضوع ظهور در این امر دارد که حکم قطعی به نفع دولت صادر شده است اما با توجه به ماهیت این اموال اصلح است قبل از صدور حکم و بلافاصله پس از، کشف ترتیبی اتخاذ شود که اموال مذکور به وزارت اطلاعات تحویل داده شود (دلیر، ۱۳۹۰، ۲۲۶).

۲- عملکرد سازمان اموال تملیکی در تنظیم بازار

دولت با بهره‌گیری از اموال تملیکی می‌تواند گام مهمی در تنظیم بازار و کنترل قیمت‌های کالاهای اساسی بر دارد و در حفظ تعادل و عدالت در بازار نقش مهمی را از طریق مدیریت و فروش اموال تملیکی عهده‌دار

باشد. طی تفاوت‌های ماهیتی که بین دو سازمان جمع‌آوری و فروش اموال با ستاد اجرایی فرمان امام (ره) وجود دارد که مثلاً با توجه به لزوم پرداخت خمس و یا اموالی که طبق اصل چهل و نهم قانون اساسی توقیف می‌شود در اختیار شارع می‌باشد و هزینه کرد این اموال در تعهد ستاد اجرایی است و بقیه اموال طبق شرایط مطرح شده همگی به سازمان جمع‌آوری و فروش اموال واگذار می‌شود و براساس آئین‌نامه‌های سازمان اموال تملیکی نسبت به این کالاها تصمیمات مقتضی انجام خواهد شد. از آنجا که یکی از وظایف قانونی نیروی انتظامی کشف و مبارزه با قاچاق کالا می‌باشد و از سال ۱۳۹۲ به بعد تمامی کالاهای قاچاق کشف شده توسط نیروی انتظامی و از طریق گمرک برای تعیین تکلیف به این سازمان سپرده می‌شود.

۳- ضبط اموال

تصرف در لغت به معنای حفظ، نگهداری و تصرف در آن است (معین، ۱۳۸۴، ۷۹۰) و از نظر حقوقی عبارت است از «تصرف اموال موجود و مکشوفه ناشی از جرم، موقت و بدون حق انصراف در مورد اموال و اشیای مربوط به ارتکاب جرم یا نتیجه جرم، توقیف مال به حکم یا رأی مرجع صالح و البته مصلحت قانونی؛ و حقوق مالک و محجور مورد حمایت قانونی و در قالب امانت خواهد بود». در کلیه امور کیفری دادگاه باید رأی یا قراری صادر کند یا بعد از آن اعم از این که مبتنی بر محکومیت یا براءت یا موقوفی تعقیب متهم باشد نسبت به اشیاء و اموالی که وسیله جرم بوده یا در نتیجه جنایت یا در حین ارتکاب جرم به دست آمده است، برای اطلاع خاص حکم خاصی صادر و تعیین کنند که باید مسترد یا مصادره یا معدوم شوند.

۴- چالش‌های موجود و ایرادات اجرایی سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی

یکی از دلایل عدم درک و آگاهی از مسائل پیش روی این سازمان، کوتاهی مسئولان سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی در تشریح شرایط کاری سازمان می‌باشد که مثلاً موجب شده کسی نداند، یک مدیر در این سازمان با چه شرایط و محدودیت‌هایی به لحاظ نیروی انسانی، سطح اختیارات و استقلال در تصمیم‌گیری نسبت به سایر سازمان‌ها دست به گریبان است. این نکته باعث شده، خیلی از تلاش‌های دست‌اندرکاران این سازمان در سطح استان و کشور دیده نشود، چراکه تحت قیود و محدودیت‌هایی در این سازمان تصمیم‌گیری می‌کنند.

نکته مهمی که معمولاً در تحلیل عملکرد سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی مغفول واقع می‌شود، این است که این سازمان، بدون تعامل ویژه و خاص سایر دستگاه‌های مرتبط نمی‌تواند ایفای مسئولیت

کند. سطوحی وجود دارد که اگر همکاری بین سازمان با سایر دستگاه‌ها نباشد، منجر به بلا تکلیف ماندن کالاها برای مدت‌های طولانی می‌شود. مسئله عدم همکاری و تعامل دستگاه‌ها با سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی واقعاً به‌عنوان یک چالش اساسی مطرح بوده است که با رویکرد جدید در سطح دولت و قوه قضائیه، با توجه به ورود شخص رییس قوه قضائیه به مسائل، می‌تواند به این چالش عدم همکاری‌ها فائق بیاییم. با توجه به اظهارات مقامات، با توجه به معطل و بلا تکلیف ماندن هزار و هفتصد فقره پرونده قضائی و بیش از شانزده هزار پرونده تعزیراتی، باید توجه داشت که حقیقت آن است که کار کردن تحت این قیود واقعاً دشوار است و توان مدیریتی ویژه می‌طلبد. دولت در لایحه دو فوریتی الحاق موادی به قانون تأسیس سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی تلاش کرده بود، برخی از این محدودیت‌ها برای تعیین تکلیف انبارها را کنار بگذارد که اعلام وصول این لایحه از طرف مجلس به تأخیر افتاده است.

با توجه به افزایش حدود پنجاه و چهار درصدی میزان فروش نشان می‌دهد که تحرک بیشتری در سازمان صورت گرفته اما این کماکان فاصله زیادی با افزایش قیمت و ارزش کالاها با توجه به تورم ندارد و باید بیش از این‌ها بتوان جریان ورود و خروج کالا به انبارهای سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی را مدیریت کرد. اتفاقاتی که در مقطع انبارداری و مسائلی نظیر عدم مراعات انضباط ظاهری در شیوه انبارداری رخ می‌دهد، مسئله‌ای درجه دو است که البته و حتماً باید اصلاح شود ولی مقدم این است که بتوان جریان ورود کالا به انبارهای سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی را ساماندهی نمود. به این معنا که اساساً در همان نقاط ورود، به سرعت تعیین تکلیف صورت بگیرد و جریان خروج را هم سرعت بخشیده و اساساً میزان و زمان ماندگاری کالا در انبارها باید به حداقل برسد. حالت ایده آل این نیست که سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی، مثلاً چند برابر وضع موجود، انبارهای وسیع یا نیروی در اختیار داشته باشد، در حالی که دقیقاً باید خلاف این عمل شود و تعداد پرسنل و انبارها باید کاهش یابد و جهت‌گیری باید به سمت این باشد که جریان ورود و خروج کالا به سمت سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی اصلاح شود.

۵- تأثیر اموال تملیکی در بهبود اقتصاد کشور

۵-۱- اشتغال‌زایی و سرمایه‌گذاری

نقش اموال تملیکی در اشتغال‌زایی و سرمایه‌گذاری بسیار مهم است. اموال تملیکی از طریق ایجاد اشتغال مستقیم و غیرمستقیم تأثیر قابل توجهی بر روی اقتصاد یک کشور دارد. اشتغال مستقیم به معنای ایجاد

فرصت‌های شغلی مستقیم در زمینه‌های مختلف مانند ساخت و ساز، تولید و خدمات مرتبط با اموال تملیکی است. به عنوان مثال، ایجاد یک پروژه ساختمانی بزرگ می‌تواند به ایجاد شغل برای معماران، مهندسان، کارگران ساختمانی و سایر افراد مرتبط کمک کند. اموال تملیکی نقش مهمی در جذب سرمایه‌گذاری داشته و ترغیب به ایجاد فعالیت‌های اقتصادی و توسعه اقتصادی می‌کند. سرمایه‌گذاری در اموال تملیکی می‌تواند به افزایش تولید، ارزش افزوده و ایجاد فرصت‌های کسب‌وکار منجر شود. سرمایه‌گذاری در زمینه‌های مختلف مانند صنعت، کشاورزی، تجارت و خدمات باعث ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، افزایش توانمندی‌های تولیدی و بهبود کیفیت زندگی جامعه می‌شود.

۵-۲- ابزاری قدرتمند جهت پوشش چاله‌های اقتصادی

اموال تملیکی به طور مستقیم تأثیرگذار بر آزادی اقتصادی هستند. حمایت از حقوق مالکیت اموال تملیکی اطمینان و امنیت را برای افراد فراهم می‌کند. اموال تملیکی به عنوان یک ابزار قدرتمند در اقتصاد، می‌تواند نقش مهمی در پوشش چاله‌های اقتصادی ایفاء کند. در زمان‌هایی که کشور با مشکلات اقتصادی روبرو می‌شود، استفاده از اموال تملیکی می‌تواند به جبران نقص در درآمدهای دولت و ایجاد تعادل در بودجه کمک کند. دولت می‌تواند به صورت مستقیم به فروش اموال تملیکی بپردازد تا درآمدی فوری تولید کند و از طریق آن، چاله‌های اقتصادی را پوشش دهد. برای مثال، فروش دارایی‌های دولتی مانند زمین‌ها، ساختمان‌ها، شرکت‌های دولتی و غیره، می‌تواند منابع مالی قابل توجهی را فراهم کند و در صورت استفاده صحیح از این منابع، به اقتصاد کشور کمک کند.

استفاده از اموال تملیکی می‌تواند از طریق سرمایه‌گذاری بهره‌برداری شود. به این صورت، دولت می‌تواند اموال تملیکی خود را به عنوان سرمایه‌گذاری در بخش‌هایی مانند صنعت، کشاورزی، معدن و... به کار ببرد. این سرمایه‌گذاری‌ها می‌توانند به توسعه بخش‌های مختلف اقتصادی کمک کرده و رشد اقتصادی را تحریک نمایند، با تولید درآمدهای پایدار از این بخش‌ها، امکان پوشش دادن به چاله‌های اقتصادی نیز فراهم می‌شود. در هر دو مورد مذکور، مدیریت صحیح و کارآمد اموال تملیکی بسیار حائز اهمیت است. برنامه‌ریزی دقیق، شفافیت در فروش و سرمایه‌گذاری، کنترل دقیق بر عملکرد اموال تملیکی و جلوگیری از سوءاستفاده و فساد می‌توانند موجب بهره‌وری بالا از این ابزار قدرتمند شوند. به طور کلی، استفاده از اموال تملیکی به عنوان یک ابزار قدرتمند در پوشش چاله‌های اقتصادی می‌تواند بهبود وضعیت

اقتصادی کشور را تسهیل کند، اما نمی‌تواند به تنهایی مشکلات اقتصادی را کاملاً حل کند. استفاده از اموال تملیکی باید به همراه سایر سیاست‌ها و اقدامات اقتصادی متناسب با واقعیات کشور انجام شود. جهت برجسته و روشن قانون اساسی علاوه بر توجه به نیازهای اساسی مردم به ویژه حمایت از اقشار آسیب پذیر و محروم جامعه در تأمین این نیازهای ضروری، توجه به اقتصادی پویا نیز می‌باشد.

نتیجه

رشد اقتصادی یکی از اهداف اساسی هر کشور برای افزایش سطح رفاه افراد است. این امر نیازمند بهبود شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی است. در حال حاضر، کشورهای در حال توسعه درک کرده‌اند که برای کاهش شکاف با کشورهای توسعه یافته، نیازمند رشد و توسعه اقتصادی و کارایی دولت‌ها هستند. دولت تلاش می‌کند تا اقتصادی صحیح و عادلانه را براساس ضوابط اسلامی ایجاد کند تا فقر را برطرف سازد و محرومیت‌ها را در زمینه‌های مختلف برطرف کند. بررسی‌ها نشان می‌دهد شرایط نگهداری کالا در انبارهای سازمان اموال به گونه‌ای است که کالا در شرایط فوق‌العاده نامناسبی نگهداری می‌شود که معمولاً آسیب می‌بیند. موضوع صادرات این کالاها اصلاً این گونه که در اخبار می‌شنویم نیست، کما این که در گذشته گاهی کالاها به کمتر از ده درصد ارزش واقعی خود در مزایده فروخته می‌شد. در واقع، درصد بسیاری از این کالاها را نمی‌توان برای صادرات خریداری کرد. استانداردهای لازم از جمله استانداردهای بهداشتی، فنی و قرنطینه‌ای باید رعایت شود تا بازارهای صادراتی ما با مشکل مواجه نشوند. با این شرایط معتقدیم امکان صادرات این محصولات وجود ندارد و راه دوم که امحاء است باقیمانده است. همان‌طور که ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۵ می‌گوید سازمان مکلف است با حضور نمایندگان ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، دادسرای محل، تعزیرات حکومتی و سازمان محیط زیست نسبت به امحای کالاها اقدام کند.

در سند راهبردی سازمان اموال تملیکی این نقش جدید باید درج شود تا درآمدهای پیش‌بینی شده دولت در زمینه فروش اموال مازاد دولت محقق شود که تاکنون درصد کمی از آن محقق شده است. نگاه به دارایی‌ها و املاک باید به گونه‌ای تغییر کند که کارآیی و بودجه افزایش یابد و یکی از این تغییر نگاه‌ها، نگاه سرمایه یا دارایی در کنار بودجه‌ریزی عملیاتی علاوه بر تغییر نظام بودجه دولت است؛ بنابراین وظایف سازمان تنها محدود به فروش کالاها قاچاق و اموال غیرمنقول نیست، بلکه می‌تواند در زمینه‌های

مختلف مالی و فروش اموال مازاد دولتی نیز نقش آفرینی کند و این نقش هرگز از بین نخواهد رفت. در نتیجه دولت از رویکردهای مختلفی استفاده می‌کند تا اهداف عمده اقتصادی مانند تحریک رشد اقتصادی، استحکام متغیرهای اقتصادی بزرگ و توزیع عادلانه درآمد را دست یابد.

با عنایت به اهمیت وجود سازمان اموال تملیکی در تنظیم بازار و به طور کلی در اقتصاد، یکی از مسائلی که در فعالیت این سازمان در کشور وجود دارد، پیوستن به چالش‌هایی است که مربوط به تأثیرگذاری آن در اقتصاد می‌شود. این سازمان به دلیل نقش مهمی که در جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی ایفاء می‌کند، نیازمند راهکارهایی است که به وسیله آن‌ها بتواند همچنان به فعالیت خود در کشور ادامه دهد و در عین حال تأثیرگذاری مثبتی روی اقتصاد داشته باشد. چراکه اگر در این سازمان اتخاذ تصمیم اشتباه صورت پذیرد همان‌طور که متأسفانه در حال حاضر بارها شاهد اجرا شدن این تصمیمات اشتباه بوده‌ایم تا سالیان طولانی می‌تواند باعث خسارت‌های جبران‌ناپذیری در حوزه اقتصادی کشور شود.

پیشنهادها

با توجه به اهمیت موضوع، سازمان اموال تملیکی ظرف مدت کمی موارد ضروری و مورد نیاز قانونی را مشخص کنند تا بتوان از ظرفیت شورای عالی هماهنگی اقتصادی در این بخش استفاده کرد. فقدان انبارهای استاندارد، کمبود ظرفیت، انبارها، عدم دسترسی به پرونده‌ها، اطلاع دادرسی و عدم صدور رأی قطعی در موعد مقرر، کمبود اعتبار برای معدوم کردن اموال، مشکلات مربوط به اخذ سند مالکیت، فقدان نیروی کافی و متخصص در سازمان اموال تملیکی، خلأ قوانین و مصوبات و لزوم اصلاح قانون سازمان اموال تملیکی، عدم انبارگردانی مناسب از اهم مشکلات فعلی هستند. برای بهره‌وری بهتر سازمان و روند مثبت و سودآوری سازمان اموال تملیکی، ساختارها اصلاح و مجموعه قوانین و مقررات مربوط به این سازمان به‌ویژه در منابع انسانی و استفاده از ابزارهای جدید بازنگری شود. متناسب با کالاهای توقیف شده و در جهت حمایت از تولیدکنندگان داخلی؛ مصوبه‌ای تدوین گردد که از طریق واحد فروش سازمان اموال تملیکی، کالای مذکور در اسرع وقت به مشتریان درخواستی از کشورهای همسایه فروخته شود و عواید حاصله در راستای تولید همان محصول و یا محصولات مشابه در داخل کشور مصرف گردد. با توجه به تجربه محور بودن سازمان اموال تملیکی و خاص بودن شرایط استان‌های مختلف کشور نسبت به شرایط انبارداری و تعیین تکلیف کالاها، ارزیابی‌های سازمان یافته‌ای صورت پذیرد و نتایج به صورت کارشناسی شده و مستمرا در زمان بندی‌های مشخص شده‌ای در اختیار سازمان‌های اموال تملیکی، بازرسی کل کشور، تعزیرات حکومتی، ریاست قوه قضائیه و رییس جمهور قرار گیرد که این طریق حل

مسائل سنواتی و موارد کلان در اسرع وقت پیگیری و تعیین تکلیف گردند. ورود سازمان بازرسی کشور طی فواصل منظم جهت پیگیری خلأهای قانونی و نظارت بر اجرای قوانین مربوطه پررنگ‌تر و مستمر صورت پذیرد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

- آدابی، میرزاعلی، ۱۳۹۴، ضبط و مصادره اموال در جرائم مربوط به قاچاق از منظر قوانین کشور، **فصلنامه کارآگاه**، شماره ۱۸.
- آقایی، سیدداود، ۱۳۸۴، **نقش و جایگاه شورای امنیت در نظم نوین جهانی**، چاپ دوم، تهران، انتشارات نسل نیکان.
- امامی سیدحسن، ۱۳۹۰، **حقوق مدنی**، جلد سوم، چاپ سی و یکم، تهران، انتشارات کتابفروشی اسلامیه.
- باقرزاده میانجی، احد، ۱۳۷۸، **همکاری‌های بین‌المللی در مبارزه با مواد مخدر**، چاپ اول، تهران، انتشارات آزاد اسلامی.
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ۱۳۷۹، **ترمینولوژی حقوق**، چاپ ششم، تهران، انتشارات گنج دانش.
- حسینی، سیدمحمدرضا و محمدی نجف‌آبادی، عبدالمجید، ۱۳۹۲، تأثیر حقوق مالکیت در رشد اقتصادی کشورهای در حال توسعه (زمینه‌ها و موانع)، **فصلنامه برنامه‌ریزی و بودجه**، شماره ۲.
- دموری، داریوش؛ زارع احمدآبادی، حبیب؛ فلاح زاده ابرقویی، احمد، ۱۳۸۸، بررسی تأثیر ثبات در معیارهای مالی گذشته شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بر عکس‌العمل بیش از اندازه سرمایه‌گذاران به این معیارها، **فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی**، شماره ۱.
- دلیر، حمید، ۱۳۹۰، **حقوق مصادره**، چاپ اول، تهران، انتشارات میزان.
- محمدی، حمید، ۱۳۹۱، **ضبط، مصادره، استرداد و اخذ اموال حاصل از جرم**، چاپ دوم، تهران، انتشارات گنج دانش.
- معین، محمد، ۱۳۸۴، **فرهنگ فارسی**، چاپ دوم، تهران، انتشارات راه رشد.

Legal Civilization

No.17- Winter 2024

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

An Investigation of the Necessity to Disclose the Existence of Contract in Third Party Funding in International Arbitration and Privilege

Mohammad Mahdi Asadi

Aggravated Qualities of Crime in Iranian Criminal Law

Mohammad Kamali, Mohammadbagher Basir

The Foundations of Natural Rights in John Locke and Its Impact on the Convention on the Rights of the Child

Mohamad Mahdi Davar, Saeideh Taslimi

Decriminalization; an Attitude to Prevent the Persistence of Juvenile Delinquency

Mohammad Javanbakht, Parisa Karimeh, Mohaddeseh Sadeghian Lamraski

Examining the Concept of the Holder of a Commercial Document

Sara Farzadimehr, Shapoor Mohammadhosseini, Mohammadreza Haghighi

The Effect of Islamic Lifestyle in the Prevention of White-Collar Crimes: Legal and Jurisprudential Analysis

Maryam Kamaei, Zahra Ansarifard, Petter Gottschalk

Methods of Resolving Disputes in FIDIC Contracts

Arman Yaghobi Moghadam, Mohammad Gholampour Vishkaei, Mohammad Yararshadi

Examining the Analyzing the Evolution of the Criminal Phenomenon of Genocide in the Historical Context

Mohammad Javanbakht, Minoo Mohammadei, Kiomars Kalantari daroonkela

The Role of the Judge in the Execution of Criminal Sentences in Deterrence and Individualization of Punishment

Zahra Nazari

Criticism and Assessment of Managers' Responsibility for the Company's Tax Liabilities Based on the Legal Bill to Amend a Part of the Commercial Law and the Direct Taxes Law

Nima Rezaei, Mohammad Shojaei Far, Amirhasan Abolhasani

Tax Crimes with an Approach to Penology in Iranian Law

Sayyede Faezeh Fatemi

Competent Authority and Demand Title in Land Nationalization Lawsuits

Moslem Alahyari

Executive Challenges of Children and Adolescent Rights Protection Offices Centered on the Role of Judge

Sayyed Mehdi Ahmadi, Nastaran Arzainan

Environmental Responsibility of Multinational Companies in the Oil Industry with Emphasis on the "Polluter Pays" Principle

Hadi Masoudifar, Fatemeh Naeimi Shamel

The Impact of Restorative Justice and Criminal Policy on Sexual Victimization of Children (from Protection to Rehabilitation)

Sayyed Hosein Dehghan Nayeri, Maryam Mosaferi

The Right to Self-Determination as one of the Basic Human Rights Regarding Transgender People (with Emphasis on the Decree Issued by the 13th Branch of the Court of Appeal of Mazandaran Province)

Mohammad Saïd Hosseini, Heshmat Rostami Daroonkela, Mohammad Mehdi Saki, Fatemeh Dehghan, Abbas Rezaei Gilani4

Protection of the Cultural Rights of Prisoners in International, Regional Instruments and Iranian Legal System

Marjan Negahi Mokhlesabadi

Analysis of the Tax Law System Governing Commercial Companies

Parisa Rezvan, Ali Zare

Human Dignity in Criminal Law and International Documents

Mohammad Amin Ebrahimi

The Role of Government-Owned Property in Promoting Economic Goals: Analysis of Laws and Examination of Obstacles and Solutions

Elham Derki, Ayda Mokhtareh, Behnam Rastegari

Subjectivity and Proof of Crime in the Islamic Penal Code Approved in 2012

Sadegh Banitarafian Havizavi

The Differential Criminal Policy of the Armed Forces Law against the Sale of Military Property and Objects

Yasser Shakeri